

Tam tam om het INK-model

'Tam tam om het model' was op 12 mei het thema van een discussie met een 'politiek' tintje. Initiatator en organisator was het KPS-Gilde, gezelschap van professionals van binnen en buiten de publieke sector. Strijdtoneel: Fort Wierickerschans te Bodegraven. Aanleiding: de recente veranderingen in het INK-managementmodel: is er werkelijk sprake van vernieuwing of zijn de recente aanpassingen slechts de koerswijzigingen van een zinkend schip?

Ad Tempelaars (organisatie-adviseur) beet het spits af door in de inleiding kort de wijzigingen in het model uiteen te zetten. Daaropvolgend vond het debat plaats met consultant Leo Kerklaan (organisatie-adviseur) en Jan Balk (directeur van het INK) in de hoofdrollen.

Leo Kerklaan vergelijkt het model met 'Loophtherapie voor organisaties'; het 'systeem' doet wel iets met het model als stimulus, maar daar blijft het dan bij. Kerklaan wordt kriebelig van het INK-model: 'Het model leert je niet om te excelleren omdat het de organisatie beschouwt als een goed te regelen machine'. Zijn grootste punt van kritiek is dat 'de veranderingen in het model geen feitelijke verbeteringen zijn; de toegevoegde waarde van de wijzigingen is in feite marginaal. In de resultaatgebieden worden de verschillen tussen overheid en bedrijfsleven onder tafel geschoven'.

Jan Balk zet hiertegenover dat het INK-model versnelling heeft gebracht in de verbetering van de bedrijfsvoering en een wijdverbreid model is geworden. 150.000 verkochte handleidingen en gidsen en 8000 door het INK opgeleide mensen illustreren dit. Het feit dat het overgrote deel van de adviseurs het model hanteert, zegt volgens Balk genoeg. Dat de vervolgslog - met name de implementatie - tegenvalt, ligt volgens Balk niet aan het INK, maar aan de advieswereld die het niet goed opgepakt heeft.

Hier is Kerklaan het gedeeltelijk mee eens: 'De advieswereld neemt de implementatie voor zijn rekening, maar met het gevolg dat de adviseurs kwalificaties aan het model gingen verbinden waardoor het van een [c]be[r]schrijvend een [c]voor[r]schrijvend model is geworden'. Zelf vindt Kerklaan performancemanagement met indicatoren een veel betere oplossing dan een voorschrijvend model. Jan Balk: 'Het model is er gekomen om organisaties in staat te stellen zich te verbeteren: het is een foto, een kader, je moet niet te strak voorschrijven.' Balk is het oneens met de mening dat het model moet worden aangepast aan de overheid; hierop komen vanuit de zaal de volgende tegenreacties:

- het model geeft dynamiek van de overheid geen plaats;
- in de publieke sector gaat het over hele andere belangen (de rol van de politiek is essentieel); (bij de politie is het bijvoorbeeld lastig te definiëren wie de klant is);
- in de overheidssector is men sterk afhankelijk van indicatoren vanuit de politiek en zijn er convenanten.

Voorstanders reageren met:

- model laat voldoende ruimte over om politiek een plek te geven en de klant te kunnen plaatsen;
- model helpt de complexiteit /dynamiek beheersbaar te maken. Door de politieke invloed is overheid een complexe organisatie: het zijn de politici die het beleid uitzetten;
- het model kan voor de overheid een hulpmiddel zijn om keuzes te maken in de organisatie.

Het debat zorgde ervoor dat er kritisch is gekeken naar de rol van het INK-managementmodel binnen de publieke sector. Dat de politiek een belangrijk stempel drukt op de beheersbaarheid van het model door de grilligheid van die politiek werd menigmaal benadrukt. Dit werd weerlegd door aan te geven dat het model voldoende ruimte biedt om om te gaan met die grilligheid en dat het geen argument mag zijn om een aantal zaken dan maar niet te benoemen. De veranderingen van het model zijn niet wezenlijk anders, het gaat veel meer om nuanceringen. De levendige discussie werd trommelend en rammelend afgesloten met een tam-tam-sessie op West-Afrikaanse djembes, bas-trommels, shakers en sticks.